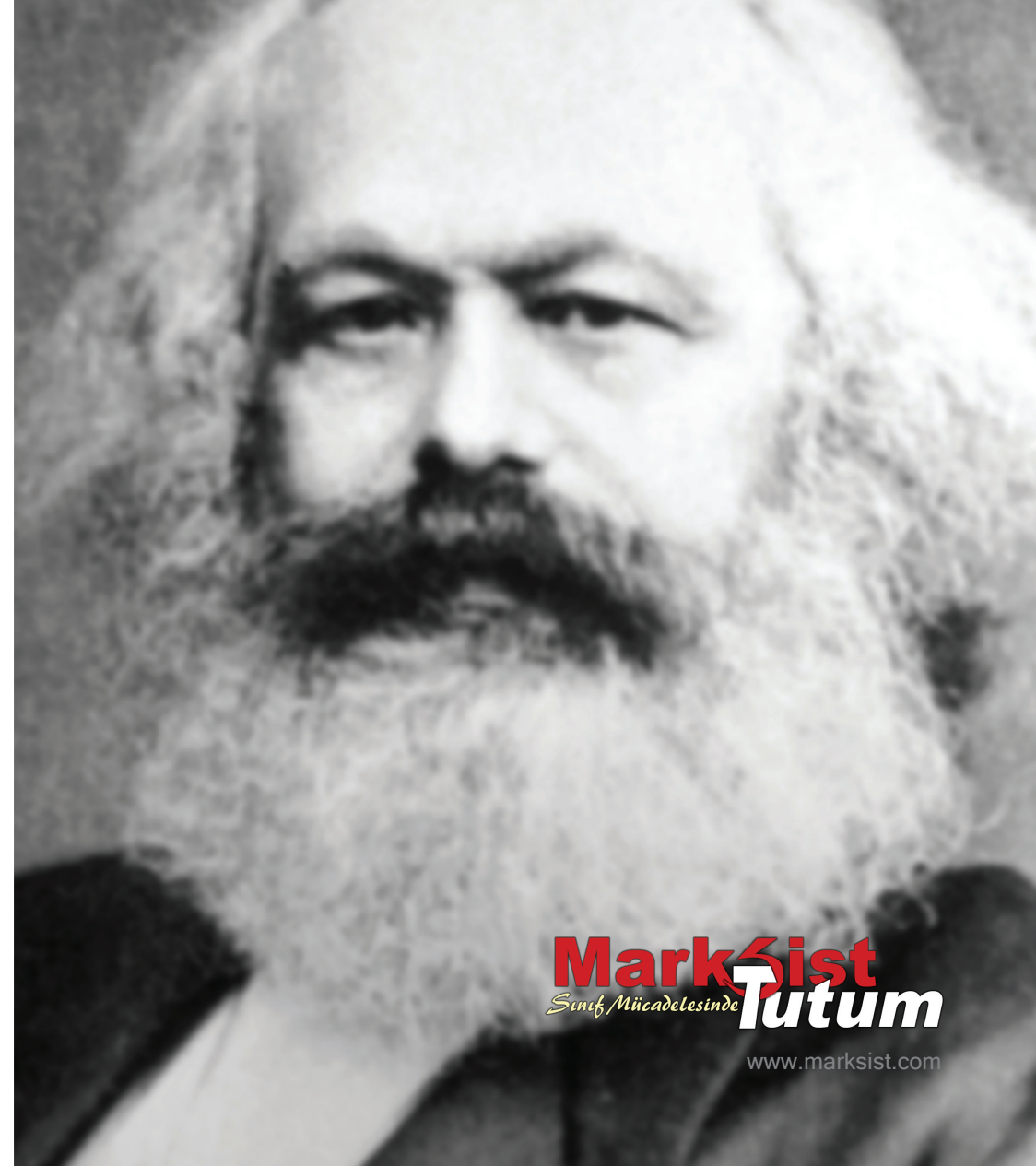

PLATFORMUMUZ ve TEMEL GÖRÜŞLERİMİZ

Mark **Sist**
Sınıf Mücadelesinde **Tutum**

www.marksist.com

Platformumuz ve Temel Görüşlerimiz

Mayıs 2002

Temel Görüşlerimiz

Kapitalizm insanlığa cehennemi yaşatıyor. Bir avuç kapitalistin saltanatı, gezegeni dolduran milyarlarca insanı, açlığın, yoksulluk ve yoksunluğun, işsizliğin, inanılmaz bir eşitsizlik ve adaletsizliğin, kanlı savaşların, zulüm ve işkencenin, dibi gelmez bir çürüme ve yabancılaşmanın pençesinde kıvrandırıyor. Kâr hırsına dayanan bu saltanat, tüm doğayı da acımasızca tahrip ediyor. Bu gidişi durdurmadığı takdirde insanoğlunu bekleyen akıbet, misli görülmemiş bir barbarlık olacaktır.

Üstelik bu kara tablo, bir yeryüzü cenneti yaratmanın araçları insanlığın elinin altındayken oluyor. Bilim ve teknolojinin çığır açıcı başarıları, insanlığı özgürleştirmek yerine daha da köleleştiriyor. Üretici güçlerin gelişiminin önündeki özel mülkiyet ve ulus devlet engeli artık dayanılmaz bir cendereye dönüşmüştür. Bu durum insanlığın önündeki tek çıkış yolunun sosyalizm olduğuna işaret ediyor. Ya sosyalizm ya barbarlık!

İnsanlığı bu bataklıktan kurtaracak ve sosyalizme götürecekt tek güç, artık “nesli tükendi” denilen işçi sınıfıdır. Gerçekler inatçıdır! İşçi sınıfı yok olmak şöyle dursun, büyümüş, gelişmiş ve nesnel olarak daha da güçlenmiştir. Bugün dünya nüfusunun çoğunluğunu işçi sınıfı oluşturmaktadır. Gerçekte işçi sınıfının “bitişine” kanıt olarak gösterilen olgular, sadece işçi sınıfının bileşimi ve kapsamındaki değişimleri göstermektedir. Bu değişim ise, sadece bugün değil işçi sınıfı var olduğundan beri vardır. Gerçek şu ki, dünya üzerinde işgücünü bir ücret karşılığında satarak yaşamaya çalışan milyarların yani işçi sınıfının bugün de zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri yoktur. Kazanacakları ise koskoca bir dünyadır!

- İnsanlığın kurtuluşu sosyalizmedir. Sosyalizmin dünya ölçeğinde örgütlenebilmesinin nesnel koşulları mevcuttur. İnsanlığı bir yıkıma sürükleyen uluslararası kapitalizme son verebilme yeteneğine ve olanaklarına sahip gerçekten devrimci tek sınıf proletaryadır.
- Sosyalizm, yerel ya da ulusal ölçekte değil, ancak dünya ölçeğinde inşa edilebilecek sınıfsız ve devletsiz bir toplumdur. Tarihsel deneyim, Stalinizmin yerleştiği “tek ülkede sosyalizm” sözde teorisinin ve onun pratikteki ifadesi olan “ulusal sosyalizmin” gerici bir ütopya olduğunu kanıtlamıştır.
- Ekim devrimiyle kurulan işçi iktidarı, Stalin önderliğindeki bürokrasinin çeşitli aşamalardan geçerek yürüttüğü bir karşı-devrim sonucunda yıkılmış ve yerine despotik-bürokratik bir rejim kurulmuştur.
- SSCB ve benzerlerinde çöken, sosyalizm ya da işçi devleti değil, despotik-bürokratik rejimlerdir.
- Kapitalizm reformlar yoluyla ıslah edilemez ve sosyalist topluma dönüştürülemez. Proletaryanın zaten bağımsız bir rol oynayamayacak denli cılız olduğu istisnai gerilikteki bazı ülkeler bir yana bırakılacak olursa, aslında tüm ülkeler için işçi iktidarı mümkün ve savunulması gereken hedeftir. Bu hedefin önüne dikilecek farklı siyasal iktidar aşamaları anlayışı reddedilmelidir.
- Proleter devrim sürekli devrimdir. Dünya proleter devriminin ilerleyebilmesi ve işçi iktidarlarının yaşayabilmesi için, esas olarak ileri kapitalist ülkelerde peşpeşe kazanılan zaferlere ihtiyaç vardır. Kapitalizm özellikle ana merkezlerinde vurulmadıkça yıkılamaz.
- İşçi devleti bürokrasisiz bir devlettir, yani işçi sınıfının kendisini doğrudan demokrasi olarak örgütlemesidir. Konseyler, sovyetler biçiminde örgütlenmiş işçilerin doğrudan demokrasisine dayanmayan ve onların fiili egemenliğini yansıtmayan bir iktidar kendisine ne ad verirse versin, gerçek bir işçi devleti olamaz.
- Proleter devrim tek ülkede uzun süre yalıtık kalırsa, devrimci işçi iktidarının yıkılması ve geçiş döneminin son bulması kaçınılmazdır.

ve bu uğurda binlerce komünist can vermiştir. Bu enternasyonalist devrimci çizginin bugün de takipçisi olanlar, Marksist geleneğin en önemli kurucu önderleri olarak Marx, Engels, Lenin, Rosa Luxemburg ve Troçki'yi kabul ederler.

74. Marx ve Engels'in Komünistler Birliği'ni örgütleme çabaları ve I. Enternasyonal'in kuruluşuyla başlayan devrimci zincirin halkalarını oluşturan Lenin dönemi Bolşevik Partisi, ilk dört kongre dönemindeki III. Enternasyonal, Lenin'in ölümünden sonra Stalinizme karşı mücadele yürüten Troçki önderliğindeki Sol Muhalefet (Bolşevik-Leninistler), takiben Uluslararası Sol Muhalefet (Uluslararası Komünist Birlik) ve Troçki döneminde yaratılmaya çalışılan IV. Enternasyonal'in kuruluşunda temsil ettiği genel ideolojik-politik miras, sahip çıkılması gereken geleneğimizdir.

- Kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizm, mali sermayenin dünya çapında egemenliğidir. Kapitalizmin yeni ya da farklı bir evresiymiş gibi sunulan küreselleşme, gerçekte uluslararası bir sömürü sistemi olan emperyalizmden başka bir şey değildir.
- Emperyalizm çağında siyasal bağımsızlığını kazanmış, yani kendi burjuva ulus-devletini kurmuş az ya da orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerin sömürge, yarı-sömürge ya da yeni-sömürge kavramlarıyla ifade edilmeleri kesinlikle yanlıştır.
- Anti-kapitalist mücadeleden bağımsız bir anti-emperyalizm söylemi, ulusalcılığı savunan burjuva ve küçük-burjuva siyasetlerin göz boyamacılığıdır.
- Emperyalist ülkelerin nüfuz alanlarını yeniden paylaşmak amacıyla çıkarttıkları savaşlar haksız savaşlardır. Bu tür savaşlar karşısında takınılacak doğru tutum, diğer ülkenin burjuvazisine karşı "kendi" burjuvazisinin savaşını desteklemek, onunla aynı cephede bir "ulusal" savaş yürütmek değil, emekçi kitleleri proleter devrim doğrultusunda seferber etmektir.
- Ezilen ulusun ulusal bağımsızlık mücadelesi temelinde gelişen ulusal kurtuluş savaşları devrimci proletaryanın desteklediği haklı savaşlardır. Ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkı, özünde ayrı devlet kurma hakkıdır.
- İşçi sınıfı her türlü toplumsal eşitsizliğe ve baskıya karşı çıkar. İşçi sınıfının devrimci programı ezilen cinsin haklarını savunur ve doğanın kapitalist sistem tarafından tahribine karşı mücadeleyi içerir. Tüm bu sorunların üstesinden gelebilecek yegâne araç proletaryanın devrimidir.
- Kapitalizm altında sendikalar işçi sınıfının en önemli kitle örgütleridir. Sendikaları yeniden mücadelecilik kitle örgütleri düzeyine yükseltmek, mevcut sorunları bahane ederek sendikalardan kaçmakla değil, sorunların altında ezilmeksizin onları çözmek üzere mücadeleye atılmakla mümkün olabilir.

- İşçi sınıfının kurtuluşu ancak kendi eseri olabilir. Fakat sınıfın devrimci siyasal örgütlülüğünün sağlanabilmesi için, bu uğurda sınıf hareketi içinde yorulmak bilmeksizin çaba sarfeden ve Marksist teoriyle donanmış bir öncü örgütlenmeye ihtiyaç vardır.
- Proletaryanın kurtuluş mücadelesinin devrimci enternasyonalist içeriği doğru kavranıp buna uygun bir mücadele uluslararası düzeyde örgütlenemezse, ulusal düzeyle sınırlı devrimci çabalar sonuçsuz kalacaktır. Yani proleter dünya devrimi bir enternasyonal olmaksızın düşünülemez.

enternasyonal düzeyde örgütlenmesi yalnızca dünya devriminin başarısı açısından değil, yerel ve kısmi ekonomik mücadelelerin zaferi için dahi vazgeçilmez bir ihtiyaçtır.

69. İşçi sınıfının önderliği, bizzat onun fiili mücadelesi içinde yer alarak, sınıfın ekonomik mücadelesinden en kapsamlı siyasal mücadelesine dek her sorunda yol gösterici, örgütleyici olmayı başararak kazanılabilir. Kerameti kendinden menkul iddialarla, küçük-burjuvaca rekabet ve reklamlarla önder olunamaz.
70. Gündelik ekonomik mücadele özü itibarıyla düzen içi bir mücadeledir fakat işçi sınıfının giderek büyüyen kitlesini mücadeleye seferber etmek bakımından vazgeçilmez önemdedir. Kapitalizm altında sendikalar işçi sınıfının en önemli kitle örgütleridir ve bugün de hâlâ bu tarihsel konumlarını devam ettirmektedirler. Çünkü bunların yerine başka tipte herhangi bir kitlesel işçi örgütlülüğü yaratılabilmiş değildir.
71. Ne var ki işçi sınıfı mücadelesinin gerilediği tarihsel koşullarda sendikalarda düzenle bütünleşme eğilimlerinin güç kazanması daha önceden görülmemiş bir durum değildir. Fakat burjuva devlet aygıtıyla iç içe geçen bir bütün olarak sendikalar değil, onların başına çöreklenen sendikal bürokrasidir. Sendikal bürokrasiye karşı mücadele işçi sınıfının kitlesini yalnız başına bırakarak, “yeni ve kirlenmemiş işçi örgütleri” oluşturmaktan geçmez. Sendikaları yeniden mücadeleciler kitle örgütleri düzeyine yükseltmek, mevcut sorunları bahane ederek sendikalardan kaçmakla değil, sorunların altında ezilmeksizin onları çözmek üzere mücadeleye atılmakla mümkün olabilir.
72. İşçi sınıfı, mücadelesini, bu mücadelenin içeriğine uygun yöntem ve araçlarla yürütür. Sınıfın kitlesel mücadelesinin yerine kendi örgütlülüklerini ve maceracı yöntemlerini ikame eden küçük-burjuva akımlar, son tahlilde sınıf mücadelesine zarar verirler.

Geleneğimiz

73. Dünya işçi sınıfının enternasyonalist savaşımına yol gösteren temel çizgi 150 yıldır verilen sayısız mücadeleler içinde oluşturulmuş

65. Kadınların ezilmesi olgusu, toplumun sınıflara bölünmesi kadar eskidir ve ortadan kalkması da ancak sınıfsız topluma ulaşılmısıyla mümkündür. Bu nedenle kadın sorununun çözüm yolu proleter devrimden geçer. Her türlü toplumsal ayrımcılığa ve baskıya karşı mücadele yürüten devrimci proletarya ezilen cinsin sorununu sınıfsal ayırım temelinde kavrar. Kadın sorununu sınıflarüstü bir sorunmuş gibi, kadın ve erkek cinsi arasındaki bir mücadeleye indirgemek isteyen burjuva ve küçük-burjuva feminizmini reddeder.
66. İnsanın sömürsünde sınır tanımayan kapitalizm elbette doğanın sömürsünde de sınır tanımaz. Ozon tabakasının delinmesi, küresel ısınma, çevre kirliliği, biyolojik çeşitliliğin acımasızca yok edilmesi, ormanların hızla tüketilmesi, kuraklık ve çoraklaşma vb. son yıllarda etkileri giderek daha çok hissedilen ve tüm gezegeni tehdit eden yıkıcı sorunlardır. Bu dev sorunların tek sorumlusu, tabiatı gereği anarşik olan kapitalist üretim sistemidir. Ancak ve ancak doğayla uyumlu, planlı bir üretim bu sorunları çözebilir. Kapitalizm yok edilmeden bu sorunların çözülebileceğini vaaz eden çevreciler, yeşiller vb. sahtekarca bunu örtbas etmektedirler. Bu sorunları da çözebilecek olan tek güç işçi sınıfıdır.

İşçi Sınıfının Mücadele Yöntemleri ve Araçları

67. İşçi sınıfının kurtuluşu ancak kendi eseri olabilir. Fakat işçi sınıfını kurtuluşa taşıyacak siyasal bilinç, sınıfın kitlesinin gündelik mücadeleleri içinde kendiliğinden doğmaz. İşçilerin bilincinin devrimci siyasal mücadele bilinci düzeyine yükseltilebilmesi ve sınıfın devrimci siyasal örgütlülüğünün sağlanabilmesi için, bu uğurda sınıf hareketi içinde yorulmak bilmeksizin çaba sarfeden ve Marksist teoriyle donanmış bir öncü örgütlenmeye ihtiyaç vardır.
68. Proletaryanın kurtuluş mücadelesinin devrimci enternasyonalist içeriği doğru kavranıp buna uygun bir mücadele uluslararası düzeyde örgütlenemezse, ulusal düzeyle sınırlı devrimci çabalar sonuçsuz kalacaktır. Yani proleter dünya devrimi bir enternasyonal olmaksızın düşünülemez. Dünya devrimini isteyen onun aracını da istemek zorundadır. Günümüz koşullarında işçi sınıfının

PLATFORMUMUZ

İşçi Sınıfının Hedefi Sınıfsız Topluma Varmaktır

1. Sosyalizm hedefi ulusal değil, dünyasal bir hedeftir. Keza, sosyalizm için gereken maddi önkoşulların olgunlaşım olgunlaşmadığı sorusu da, tek tek ülkeler bazında değil dünya ölçeğinde yanıtlanabilecek bir içeriğe sahiptir. Çünkü kapitalizm, kendisinden önceki üretim tarzlarından farklı olarak, yerel ya da ulusal düzeyle sınırlı kalmayıp, dünya ölçeğinde yaygınlaşım ve dünya sistemi yaratabilmiş bir üretim tarzıdır. Bu bağlamda, insan toplumlarının ayrı ayrı tarihlerini bir dünya tarihine dönüştüren de kapitalizm olmuştur. O halde kapitalizmi tarihsel olarak aşım iddiasını taşıyan sosyalizm de, yerel ya da ulusal ölçekte değil, ancak dünya ölçeğinde örgütlendiği zaman gerçek içeriğiyle yaşanabilecektir. Bu nedenle Stalinizmin yerleştirdiği “tek ülkede sosyalizm” sözde teorisi ve bunun pratik ifadesi olan “ulusal sosyalizm” hedefi, Marksizmden köklü bir sapış ve işçi sınıfının tarihsel çıkarlarıyla örtüşmeyen gerici bir ütopyadır.
2. Komünist toplum, gerek alt gerekse üst aşaması itibarıyla sınıfsız ve devletsiz bir toplumdur. Komünist toplumun alt aşaması olan sosyalizm, özel mülkiyetin ve sınıfların olmadığı, meta üretiminin ortadan kalktığı, devletin tamamen sönmüldüğü, üretimin ve sosyal yaşamın tüm alanlarında özgür üreticilerin doğrudan karar verdikleri ve uyguladıkları bir dönem olacaktır. “Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre” biçiminde ifade

edilebilecek bir bolluğa erişildiğinde ise komünist toplumun üst evresine ulaşılmış olacaktır.

Proleter Dünya Devrimi

3. Ne var ki, böylesi bir topluma ulaşmak hiç de kapitalist toplumun evrimiyle gerçekleşmeyecektir. İnsanlığın sınıflı toplumların yarattığı sömürü ve baskılardan kurtuluşu, kendi kendisinin efendisi olabilmesi, doğayı kapitalizmin yıkıcı etkisinden kurtarıp uzun vadeli çıkarlarıyla uyumlu biçimde egemenliği altına alabilmesi, kısacası özgürlüğe kavuşabilmesi ancak sosyalist bir dünya devrimiyle mümkün olacaktır. Bu evrensel özgürlüğe giden yolu açmak, işçi sınıfının tarihsel görevidir. Çünkü, insanlığı bir yıkıma sürükleyen uluslararası kapitalizme son verebilme yeteneğine ve olanaklarına sahip gerçekten devrimci tek sınıf proletaryadır.
4. Kapitalizm uluslararası işbölümüne dayanan organik bir dünya sistemidir. Kapitalist sistemi nihai ve geri dönüşsüz olarak yıkacak darbe yerel ve tekil değil, ancak evrensel ve genel olabilir. İşçi sınıfının devrimi bir dünya devrimidir. İşçi sınıfının egemenliği, sınıfın tarihsel eylemiyle yarattığı sovyetler iktidarında somutlandığından, uluslararası ölçekte işçi iktidarının kurulması da, “Dünya Sovyetler Cumhuriyeti”nin oluşumunda ifadesini bulabilir.
5. Nasıl ki dünya kapitalist sistemi ulusal kapitalizmlerin aritmetik bir toplamı değilse, proleter dünya devrimi de tek tek ülkelerdeki devrimlerin aritmetik bir toplamı olmayacaktır. Dünya devrimi, ardı ardına gelen patlamalarla gelişen ve çeşitli ülkelerde gerçekleşen devrimlerin diğerlerini tetikleyeceği organik ve bileşik bir süreçtir. Tek tek ülkelerdeki devrimlerin arasına uzun fasılalar girdiğinde, yalnız kalan işçi iktidarlarının uzun yıllar boyunca yaşayabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, tek bir ülkede işçi sınıfının iktidara gelmesi mümkün olsa bile, onun temel görevi, işçi sınıfının enternasyonalist devrimci güçlerinin yeni ve kalıcı bir atılımı için hazırlanmak olmalıdır.
6. Dünya proleter devriminin ilerleyebilmesi ve işçi iktidarlarının yaşayabilmesi için, esas olarak ileri kapitalist ülkelerde peşpeşe

belirli bir kesitinde, somut koşulların mümkün kıldığı ulusların bir kaynaşmasını olumlu karşılar. Proletaryanın, tarihsel açıdan olup bitmiş, gerçekleşmiş bir uluslar birliğini tekrar eski bileşenlerine ayırmak gibi bir sorunu ya da bundan çıkarılamaz.

62. Ezen ve ezilen ulusun devrimci işçilerinin ulusal sorunun çözümünde izlemeleri gereken politika taktikler düzeyinde farklılaşsa bile aynı öze sahip olmalıdır. Öte yandan, ayrılma hakkının tanınmasını, proletaryanın ulusal ayrılıklar temelinde örgütlenmesi noktasına kadar genişletmek ise dar kafalı milliyetçilikten başka bir şey olamaz. Proletaryanın tarihsel çıkarları açısından asıl olan, ezen ve ezilen ulus proleterlerinin ortak devrimci iktidarının kurulabilmesi ve bu nedenle ayrılma hakkının tanınması temelinde, ezilen ulusun emekçi kitesinin birlik yönündeki gönüllü iradesinin oluşturulmasıdır. Ancak somut koşulların farklılığına bağlı olarak, aynı hedefe varabilmek için işçi sınıfının enternasyonalist politikası özde bir fakat propaganda ve taktiklerde farklı olabilir. Ortak hedefe ancak, ezen ulus komünistlerinin ayrılma hakkını tanımaları ve ezilen ulus komünistlerinin ise, propagandada ağırlığı birliğe vermeleri ile ulaşılabilir.
63. Sınıfsal çıkarları bütün ülkelerin işçilerinin birliğini gerektiren ve tarihsel misyonu, ulusların gönüllü birliğini ve kaynaşmasını sağlayarak ulusal ayrılıklara son vermek olan proletarya açısından “ulusal sorun”a verilen destek, “olumsuz” bir görevin yerine getirilmesi anlamını taşır. Proletarya için “olumlu” görev, ulusal ayrılıkların derinleşmesi ve yaygınlaşması değil, olabildiğince büyük ulusal birimleri kucaklayarak ilerleyen bir dünya devrimiyle ulus-devletlerin yıkılması ve ulusların gönüllü birliğine giden yolun döşenmesidir.

Kapitalist Toplumda Kadın ve Çevre Sorunu

64. Günümüzde işçi sınıfından umudu kesip “yeni toplumsal dinamikler” arayışına giren çevreci, feminist, vb. akımlar ne kadar radikal görünmeye çalışırlarsa çalışsınlar, kapitalist sisteme esaslı bir karşı duruş içinde değildirler.

- Ezilen ulusun ayrılma hakkına karşı çıkan, ezilen uluslara ve ulusal topluluklara baskı uygulayan ya da uygulanmasını savunan tüm siyasal görüşlere karşı ideolojik savaşım yürütülmesi,
  - Ulusal ayrıcalıklara ve resmi bir devlet dili olmasına kesinlikle karşı çıkılması.
57. Yürüyen bir ulusal kurtuluş mücadelesi sürecinde ezilen ulusun ayrılma hakkı tanınmadıkça, “ulusal sorun” genelde varlığını sürdürecektir, ezen ve ezilen ulus işçi sınıfının birliğinin önünde engel oluşturmaya, böyle bir birlik gereksinimini gölgelemeye devam edecektir. İşte bu nedenle devrimci proletaryanın programı, gerçek bir siyasal çözümün, “ulusal kültürel özerklik” türünden liberal gevezeliklerle gündemden uzaklaştırılmasına karşıdır.
58. Burjuva demokratik içerik taşıdığı vb. gerekçesiyle ulusal bağımsızlık mücadelesi temelinde işçi sınıfının burjuvaziyle cephe birliğini savunmak, böyle bir işbirliği temelinde strateji geliştirmek daha baştan proletaryanın devrimci hegemonyasından vazgeçmek anlamına gelir. Hangi sorun olursa olsun, işçi sınıfının devrimci öncüsü mücadeleye kendi sloganlarıyla, kendi talepleriyle, kendi bayrağıyla katılmalı, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığından asla taviz vermemelidir.
59. Devrimci proletarya her ulusal bağımsızlıkçı görünen hareketi desteklemekle yükümlü değildir. Tarihsel açıdan ileri bir istemle hareket etmeyen, gerici, hatta emperyalist güç odaklarından birinin oyuncağı haline gelmiş -dolayısıyla ulusal kurtuluş mücadelesi kapsamında da değerlendirilemeyecek olan- ulusal hareketlere destek vermek proletaryanın çıkarlarıyla bağdaşmaz.
60. Ezilen ulusun haklı mücadelesinin desteklenmesi, ezilen ulus burjuvazisinin şovenizmine prim vermeyi gerektirmez. Sömürge ülkeler ya da ezilen uluslar burjuvazisinin doğası gereği devrimci olduğu düşüncesi, devrimi ulusal kurtuluş hedefiyle sınırlayan bir zihniyetin ürünüdür.
61. Devrimci proletarya, zor yoluyla gerçekleştirilmeyen fakat tarihin

kazanılan zaferlere ihtiyaç vardır. Kapitalizm özellikle ana merkezlerinde vurulmadıkça nihai yenilgiye uğratılmaz. Çelişkilerin daha keskin ve denge olanaklarının daha kısıtlı olması nedeniyle az gelişmiş ülkelerde devrimlerin patlak verme ihtimali güçlüyse de, Rus Devrim deneyiminin de gösterdiği gibi, belirleyici faktör ileri ülkelerde kazanılacak başarılarıdır. Bu nedenle, az gelişmiş ülkelerdeki devrimlerin ve devrimci hareketlerin öneminin abartılması ve ileri ülkeler proletaryasının devrimci potansiyeline karşı genel bir güvensizlik ve horgörü beslenmesi işçi sınıfının uluslararası mücadelesine zarar verir.

Kapitalizmden Komünizme Geçiş Dönemi: Proletarya Diktatörlüğü Dönemi

7. İşçi sınıfı hareketinin hedefi olan sınıfsız ve devletsiz devletsiz bir topluma (komünizme) ulaşmak için, yani kapitalist toplumun gerçekten ve tümüyle aşılabilmesi için bir geçiş dönemine ihtiyaç vardır. Nitekim bugüne kadarki insanlık tarihinin görebileceği en büyük toplumsal dönüşüm bir anın ya da bir günün ürünü olarak değil, eski mülk sahibi sınıfların direncinin tamamen kırılacağı, sınıflı toplumların insanlığa bulaştırdığı tüm pisliklerin temizleneceği, sınıflarla birlikte sınıfsal ve her türlü (ulusal, cinsel, ırksal, dinsel vb.) ayrımcılığın da kökünün kazınacağı bütün bir tarihsel dönemin ürünü olarak gerçekleşebilir ancak. Sınıflı toplumdan sınıfsız topluma, devletten devletsizliğe böylesi bir geçiş dönemi, ancak proletaryanın doğrudan siyasal egemenliği altında gerçekleşebilir. Bu nedenle anarşizmden farklı olarak Marksizm bu döneme proletaryanın devrimci diktatörlüğünün denk düştüğünü savunur.
8. Geçiş dönemi, işçi sınıfının siyasal iktidarının kurulmasından sınıfsız ve devletsiz toplumun ilk aşaması olan sosyalizme kadar süren devrimci toplumsal dönüşümler dönemidir. Proletarya diktatörlüğü geçiş döneminin olmazsa olmaz koşulu ve temel aracıdır. Bu dönem geçmişten geleceğe doğru dinamik bir tarihsel harekettir, geçmiş sınıflı toplumların ve geleceğin sınıfsız toplumunun kimi öğelerini içinde barındırır. Bu nedenle geçiş dönemi ancak geçmiş ve geleceğe referansla tarif edilebilir. Geçiş

döneminin ekonomik işleyişi, sovyetler biçiminde örgütlenmiş proletaryanın aşağıdan yukarıya istemlerini, önerilerini, katılımını yansıtan tarzda merkezleştirilmiş bir planlamaya dayanmalıdır. Üretim ancak bu sayede, toplumsal ihtiyaçları karşılayacak kullanım değerlerinin üretildiği bir sürece dönüştürülebilir.

9. Kapitalizmin bir dünya sistemi olması nedeniyle onu tasfiye edecek toplumsal dönüşümlerin kapsamı da ulusal değil, dünya ölçeklidir. Bu nedenle kapitalizmden komünizme geçiş dönemi gerçek anlamına, ulusal değil uluslararası düzeyde kavuşabilir. Geçiş dönemi dünya devriminin ilerleyişinden bağımsız olarak düşünülemez ve ancak dünya ölçeğinde tamamlanabilir. Uzunca bir süre tek ülkeye hapsediği taktirde devrim ve geçiş dönemi sona erer. Bir başka deyişle, tek tek ülkelerde kurulan birbirinden yalıtık proletarya iktidarlarıyla geçiş döneminin ulusal ölçekte tamamlanabileceğini düşünmek, tek ülkede sosyalizmin olanaklılığını iddia etmekle aynı şeydir.
10. İşçi devleti ya da proletarya diktatörlüğü kapitalizmden komünizme geçiş döneminin siyasal biçimidir ve egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletarya demektir. Tarihte ilk kez sömürülen çoğunluğun sömürücü azınlığa karşı uyguladığı bu diktatörlük altında böylece devlet kavramı da klasik anlamını yitirir. İşçi devleti, devletten devletsizliğe geçişi temsil eden bir “yarı-devlettir”. İşçi sınıfının kendi öz iktidarı altında artık üreten yöneten ayrımı da tarihsel olarak son bulur.
11. İşçi sınıfı siyasal iktidarı ele geçirdiğinde, üretim araçlarını kendi yarı-devletin mülkiyeti altına sokarak kapitalizmi tasfiye etmeye girişir. Ama bunu yapmakla, kendisi de dahil tüm sınıf yapılanmalarını, farklılıklarını ve karşıtlıklarını ortadan kaldıracak yolu döşemiş olur. Böylece, bir zamanlar toplumun sınıflara bölünmesine bağlı olarak tarih sahnesine çıkmış bulunan devletin de ölüm çanları çalınır.
12. Bir ülkede iktidara gelen proletarya, bu hedefler doğrultusunda toplumsal dönüşümleri başlatmakla yükümlüdür. Fakat kapitalizmin tasfiyesi, ulusal değil ancak uluslararası ölçekte başarılabilecek bir iştir. Bu nedenle, devrimci hedefleri ulusal ölçekte sınırlamak

olamaz. Dünyaya barış ancak işçi sınıfının kapitalist sisteme karşı yürüteceği savaşıyla gelebilir.

Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri

54. Günümüzde sayıları çok azalmış da olsa hala varlığını sürdüren sömürgeler ve ulus-devletini kurmaya çalışan ezilen uluslar açısından “ulusal kurtuluş” hedefi, gecikmiş bir tarihsel sorundur, ulusal sorunun çözümünü içerir. Ve bu temelde gelişen ulusal kurtuluş savaşları devrimci proletaryanın desteklediği haklı savaşlar olma niteliğini sürdürürler.
55. Sınırlı kapsamına rağmen ulusal kurtuluş mücadeleleri, yine de iki nedenle proletaryanın çıkarınıdır. Birincisi, asıl olanın proletaryanın kapitalist düzeni yıkmayı hedefleyen mücadele birliği olduğu gerçeğini gölgeleyen “ulusal mücadele” sorununun aşılması. İkincisi, ulusal bağımsızlık istemiyle ayaklanan yığınları, proletarya hegemonyası altında gerçek kurtuluş ve özgürlük savaşına, yani toplumsal devrime yöneltebilme olanağı yaratması. Öte yandan, ulusal sorunun çözümü, işçi sınıfı ve emekçi kitleler açısından asıl sorunun kapitalizm olduğunu ve emperyalist-kapitalist dünya sistemi yıkılmadıkça, her türlü ekonomik eşitsizliğin (ve dolayısıyla siyasal baskıların, ilhakların) yeniden ve yeniden üretileceğini gözler önüne serer.
56. Devrimci proletarya açısından ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkı, özünde ayrı devlet kurma hakkıdır. Fakat proletaryanın devrimci programı, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının tanındığını söylemekle yetinmez. Çünkü burjuvazi de, siyasal içeriğinin iyice boşaltılması koşuluyla bu hakkın tanınmasından söz edebilir. O nedenle, devrimci proletarya bu hakkın tanınmasına bağlı olarak şu hususlarda da bir mücadele yürütmelidir:
  - o Ezen ulusun, siyasal yönden ayrılma hakkı için mücadele eden ezilen ulusa karşı kuvvet kullanmasına kesin olarak karşı çıkılması,
  - o Ayrılma hakkının fiilen kullanılıp kullanılmayacağına karar vermenin ezilen ulusun sorunu olduğunun savunulması,

gerekir. Bunu görmek istemeyenler ve hiyerarşide daha altta yer alan kapitalist ülkelerin gerçekte büyük emperyalist ülkelerin taşeronları olarak kapıştıklarını kavramayanlar, şu ya da bu kapitalist devleti “ezilen ulus” statüsüne sokmaya teşebbüs ederek işçi sınıfının mücadelesini fena halde sekteye uğrattılar.

51. Kapitalist bir ülkede proletaryanın önünde duran tarihsel hedef, proleter devrimdir. Fakat ulus-devletin kuruluş aşamasını çoktan geride bırakmış kapitalist bir ülkenin yabancı bir devletin işgaline uğraması veya bir toprak ilhakının gerçekleşmesi durumunda da proletaryanın önüne bir çeşit “ulusal sorun” dikilebilir. Böylesi durumlarda devrimci proletaryanın görevi, emekçi kitleleri ulusal bir başkaldırıya iten ortamdan yararlanarak mücadeleye atılan kitlelerin önderliğini ele geçirmek ve bu mücadelenin “ulusal birlik” yanılıgıyla burjuva güçlerin hegemonyasına geçmesini engellemektir. Ancak bu sayede geniş işçi ve emekçi kitlelerin mücadelesinin toplumsal devrime ilerletilmesi mümkün olabilir.
52. Emperyalist paylaşım savaşları yalnızca klasik dünya savaşları biçiminde gerçekleşmez. 20. Yüzyılda iki büyük emperyalist paylaşım savaşı yaşandı. Bunlar kendi dönemlerinin koşullarına özgü birinci ve ikinci emperyalist dünya savaşlarıydı ama sonucusu olmayacaklar. Diğer taraftan emperyalist dünya savaşlarının yalnızca geçmişte yaşanan biçimiyle algılanması, savaş sorununa yanlış ve yetersiz bir yaklaşım olur. Emperyalist savaşın biçiminin ve kapsamının ne olacağı tali bir sorundur. Önemli olan, yaşanan savaşın özü, onun hangi politikaların devamı olduğudur. Çeşitli emperyalist güçler, kendi aralarındaki kozları paylaşmak üzere, geliştirdikleri en modern ve en ürkütücü silahları kullanarak dünyayı bugünde büyük bir savaş cehennemine döndürebilirler.
53. Proletarya, birbirleriyle boy ölçüşmek üzere karşı karşıya gelen kapitalist ülkelerden hangisinin savaştan daha avantajlı çıkacağı temelindeki bir hesaplaşmada taraf olamaz. Böyle bir savaşı yürüten kapitalist ülkeler proleterleri açısından sorun, “kendi” burjuva hükümetlerinin yenilgisini istemek ve emperyalist savaşı kapitalist sömürü düzenine son verecek bir sınıf savaşına çevirmeyi başarmaktır. Bu nedenle, işçi sınıfının emperyalist savaş çılgınlığına karşı savunacağı hedef pasifist bir “barış” istemi

devrimi öldürücü bir tutumdur. Çünkü işçi devleti tek ülkenin sınırları içinde uzun süre yaşayamaz ve ancak dünya ölçeğine genişlediği ölçüde sönmülenebilir. Dolayısıyla proletarya iktidarının tarihsel çıkarı ve zaferinin yegâne garantisi, dünya devriminin ilerletilmesinde, yani devrimin sürekliliğindedir.

13. Proletarya diktatörlüğü döneminde de, proletaryanın yol gösterici bir siyasal güce, sınıfın organik bir parçası olan ve parti olarak örgütlenmiş öncü gücüne gereksinimi devam eder. Çünkü partinin önderliği olmadığında, Sovyet tipi örgütlenmelerin sonunda çeşitli burjuva ve küçük-burjuva siyasal akımların elinde işlevsizleşmesi kaçınılmazdır. Ancak parti iktidar aygıtı değildir ve sovyet egemenliği partinin egemenliğine indirgenemez. Sovyet egemenliğini tek parti diktatörlüğü olarak kavramak, sovyetlerin tarihsel işlevini ve gerekliliğini hiç kavramamış olmak anlamına gelir.
14. İsterse işçi devleti olsun, devrimci Marksistler açısından “devlet”, varılmak istenen hedefe ulaşmak için zorunlu bir araçtır. O nedenle aracın amaçlaştırılmasına ya da Marksizmin “devlet” ve “diktatörlük” hayranı bir dünya görüşü olarak bayağılaştırılması anlamına gelecek yaklaşımlara kesinlikle karşı çıkmak gerekir. Sosyalizmin proletarya diktatörlüğüyle özdeşleştirilmesi ve devletli bir toplum olarak sunulması Stalinizme ait bir tahrifattır.

Bürokrasili İşçi Devleti Olmaz!

15. İşçi devletinde bürokrasinin temel dayanağı ortadan kalkar, kamu işlerinin yürütümü basitleşip ucuzlar. Marksizmin, “bürokrasinin kaldırılması”, “bürokrasisiz bir devlet” kavramıyla kastettiği şey, görevli ve uzman gereksiniminin son bulması değil, kamu işlerinin bürokratik tarzda örgütlenmesine son verilmesidir.
16. Bürokrasi aslında, sömürülü sınıflı toplumlarda azınlığın çoğunluk üzerindeki egemenliğinden kaynaklanır. Kapitalist toplumda devlet, bürokratik aygıtlardan oluşan, karmaşık ve pahalı bürokrasiye dayanan bir devlettir. Oysa daha baştan bir yarı-devlet niteliğini taşıyan işçi iktidarı altında, kamu işlerinin organizasyonu ve yürütümü kökten farklı olmak durumundadır. Bu tarihsel farklılığın

en ayırt edici göstergesi, işçi devletinin bürokrasisiz bir devlet olması, yani işçi sınıfının kendisini doğrudan demokrasi olarak örgütlemesidir. Konseyler, sovyetler biçiminde örgütlenmiş işçilerin doğrudan demokrasisine dayanmayan ve onların fiili egemenliğini yansıtmayan bir iktidar kendisine ne ad verirse versin, gerçek bir işçi devleti olamaz. İşçi demokrasisi işçi devletinin olmazsa olmaz koşuludur

17. Burjuva devletin, devlet işlerinin yürütümünde ihtisaslaşmış bürokrasiye, bürokratik bir aygıtı dayanması, burjuvazinin egemen ve yönetici sınıf konumunu değişikliğe uğratmaz. Fakat, işçi devrimini takiben üretim araçlarının devletleştirildiği koşullarda durum niteliksel olarak tamamen farklıdır. Çünkü proletaryanın siyasi ve iktisadi egemenliği birbirinden kopartılamaz. Eğer devrimci işçi iktidarının ekonomik ve sosyal temelini henüz yeterince güçlü olmaması nedeniyle pratikte ortaya bürokrasi bir devlet çıkarsa, bu koşul altında mülkiyet devlete, devlet de bürokrasiye ait olur. Bu durumda bürokrasi tarafından siyasi iktidardan uzaklaştırılmış proletarya (burjuvazi gibi özel mülkiyete dayanan bir sınıf olmadığından) artık devlet mülkiyeti üzerindeki tasarruf hakkını da, yani iktisadi egemenliğini de yitirir. Böylece, devlet mülkiyeti üzerinde tasarruf hakkını ele geçiren bürokrasi, tüm üretimin yönetimini de eline alacağı için, iktisaden de egemen konumda olacaktır. O takdirde işçi sınıfı egemenliğini yitirecek, bürokrasi ise egemen sınıf, yönetici sınıf konumuna yükselecektir.

Devlet Mülkiyeti ve Toplumsal Mülkiyet Aynı Şey Değildir

18. Her başarılı proleter devrimin ilk plandaki görevi olan, üretim araçlarını *devletleştirme* işlemi ulusal ölçekte başlamış olsa bile, üretim araçlarının mülkiyetinin *toplumsallaşması* uluslararası ölçekte gerçekleşebilir. Bir başka deyişle, proletarya diktatörlüğü döneminde devlet mülkiyeti, henüz gerçek anlamda toplumsal mülkiyet (yani tüm toplumun mülkiyeti) değildir. Devlet mülkiyeti burada da, tıpkı diğer sınıflı toplumlarda olduğu gibi egemen sınıfın (ama bu kez proletaryanın) fiili ortak mülkiyeti anlamına gelir. Proletaryanın devlet mülkiyeti toplumsal mülkiyete giden yolda önemli bir adımdır, ama sadece bir adımdır.

diplomatik ilişkiler yansımaları askeri alanda buluverir. Dünyanın yeniden paylaşılması için yürütülen emperyalist savaşlar, bu paylaşım eşlik eden şiddet politikası, yükselen militarizm emperyalizm çağının ayırdedici özellikleridir. Emperyalizm, dönem Kautsky'lerin iddia ettiği gibi sermayenin arzu edilmeyen arzı bir saldırgan dış politikası değil, çağdaş kapitalizmin bizzat özü, ta kendisidir.

48. Günümüzde liberal solun savunduğu Kautskyci eğilim, mali sermaye grupları arasındaki uluslararası griftleşmenin artış eğiliminden, artık barışçı bir kapitalizm döneminin açılmakta olduğu sonucunu çıkartır. Bu yaklaşım, tekelci birliklerin giderek tek bir dünya tröstü yaratacağı ve böylece rekabet ve bunalımları ortadan kaldıracağı yolundaki “ultra-emperyalizm” çözümlerinden türetilir. Bugün bu eğilim dünya burjuvazinin küreselleşme propagandasından etkilenen liberal solun globalizm yandaşlığında somutlanıyor. Oysa ki orijinleri farklı ülkelerde olan büyük sermaye grupları uluslararası alanda birbirleriyle girift ilişkiler içinde olsalar da, bu yine de rekabet içindeki bir birlikliktir. Dolayısıyla rekabetin kızışması emperyalist ülkeler arasında menfaat çatışmalarını yoğunlaştırır, kendi çıkarlarını koruma temelinde “korumacılık” eğilimlerini besler, birbirlerine karşı farklı bloklaşmaları doğurur ve emperyalist savaşlara yol açar.
49. Günümüzde emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki rekabet ve hegemonya mücadelesinde, herhangi bir nüfuz alanını yeniden paylaşmak amacıyla çeşitli bölgelerde giriştikleri askeri müdahaleler haksız savaşların en tipik örneğidir. Fakat yayılmacı maceralara yalnızca emperyalist ülkeler başvuramaz. Bugün, emperyalistleşmeye çabalayan kapitalist ülkelerin (örneğin Türkiye, Yunanistan, İran ya da Irak gibi) kendilerine nüfuz alanı yaratabilmek amacıyla kendi bölgelerinde kışkırttıkları savaşlar da haksız savaşlardır. Bu tür savaşlar karşısında takınılacak doğru tutum, diğer ülkenin burjuvazisine karşı “kendi” burjuvazisinin savaşını desteklemek, onunla aynı cephede bir “ulusal” savaş yürütmek olamaz.
50. Öte yandan çeşitli kapitalist ülkeler arasında patlak veren haksız savaşların arkasında yer alan büyük emperyalist güçleri de görmek

Sürekli Devrim

44. Emperyalizm çağında işçi sınıfının siyasal iktidar hedefini, proleter devrim için olgunlaşmış ve olgunlaşmamış ülke ayrımı temelinde somutlamanın anlaşılabilir ve onaylanabilir bir yanı yoktur. Proletaryanın zaten bağımsız bir rol oynayamayacak denli cılız olduğu istisnai gerilikteki bazı ülkeler bir yana bırakılacak olursa, aslında tüm ülkeler için işçi iktidarı mümkün ve savunulması gereken hedeftir. Bu hedefin önüne dikilecek farklı siyasal iktidar aşamaları anlayışı, devrimin yenilgisine çıkartılmış bir davetiye olmaktan başka bir anlama gelmeyeceği için reddedilmelidir. Ancak iktidar mücadelesinde işçi sınıfının, her bir ülkenin özgül koşullarına göre belirlenen bazı özgül talepleri olacaktır. Ama bu talepler her durumda geçişsel bir niteliğe kavuşturularak, işçi sınıfının siyasal iktidarı zaptetmesine köprü oluşturabilecek tarzda ileri sürülmelidir.
45. Küçük-burjuva sol iktidarlar ya da proletarya hegemonyası altında gerçekleşmeyen sözde devrimci koalisyonlar, son tahlilde burjuva işbirliğiyle sonuçlanır. Tarihsel deneyimlerin kanıtlaştığı üzere, emperyalizm çağında demokratik dönüşümlerin de, kapitalizmi tasfiye edecek sosyalist dönüşümlerin de üstesinden gelebilecek devrim proleter devrimdir.
46. Başlamış olan bir toplumsal devrimi, ulusal ölçekte durdurmaya, dondurmaya, yerel sınırlara hapsedmeye çalışma eğilimi ise, küçük-burjuva devrimciliğinin karakteristik özelliğidir. Bu nedenle, devrim ancak işçi iktidarı sayesinde sürekli kılınabilir. Gerillacılık vb. gibi hareketler ne denli radikal görünürlerse görünsünler, küçük-burjuva devrimcisi bu tür siyasal yapılanmalara dayanan iktidarlar altında devrimler “ulusal kalkınmacılık” çizgisinden öteye geçemezler.

Emperyalist Savaşlar ve Marksist Tutum

47. Emperyalist tekeller arasındaki rekabet ve paylaşım mücadelesi her zaman “barışçıl” bir politika temelinde yürümez. Hegemonya mücadelesi temelinde birbirleriyle kozlarını paylaşmaya girişen emperyalist güçler arasında gerginleşen ekonomik, siyasal,

19. Üretim araçlarının mülkiyetinin herhangi bir dolayım olmaksızın, doğrudan toplumsallaşması, sınıfsız toplum düzenine ilişkin bir olgudur. Üretim araçlarının toplumsal karakterinin tam olarak kendini ortaya koyması, ancak proletarya diktatörlüğü döneminin tarihsel işlevini dünya ölçeğinde tüketmesiyle gerçekleşebilir. Bir başka deyişle, üretim araçlarının tüm dünya insanların hizmetine koşulacağı bir toplumsal düzenleme, ancak ve ancak dünya kapitalist sisteminin kesin olarak son bulduğu, ulusal sınırların ortadan kalktığı bir dünyada mümkün olabilir.
20. İşçi iktidarı altında sınıfsız topluma geçiş köprü oluşturabilmesi nedeniyle bir kazanım olarak değerlendirilebileceğimiz “devlet mülkiyeti” asla kendi başına bir amaç oluşturamaz. Kapitalizm altında üretim araçları üzerindeki mülkiyetin biçimi –devlet ya da özel– sömürüye dayanan kapitalist üretim ilişkilerinde bir değişiklik yaratmaz ve işçi sınıfının bu ilişkileri sonlandırma mücadelesinde ona bir kolaylık, bir dayanak noktası sunmaz. Küçük-burjuva sosyalizminin “devletçilik” ve “devlet mülkiyeti” sorunundaki yanılırları nice haklı eleştiriye konu olmuştur ve Marksizmin bu konuda küçük-burjuva sosyalizmine yönelttiği teorik eleştiriler her daim canlı tutulmalıdır.

SSCB ve Diğer Bürokratik Rejimler

21. Ekonomik ve kültürel açıdan geri bir köylü ülkesi olan Rusya’da sıkışıp kalan işçi devleti, Stalin önderliğindeki bürokrasinin çeşitli aşamalardan geçerek yürüttüğü bir karşı-devrim sonucunda yıkılmıştır. Bu sürecin önemli dönüm noktaları şunlardır: Bürokratik yozlaşma süreci (1921-24), bürokratik karşı-devrim süreci (1924-28) ve despotik-bürokratik diktatörlüğün pekişmesi süreci (1928-36).
22. Parti ve devlet kademelerinde egemenliğini kuran Sovyet bürokrasisi, bir bürokratik kast oluşturmanın ötesine geçerek, yükselen bir sınıf olmuştur. Devletleştirilmiş üretim araçları üzerinde kolektif olarak tasarruf hakkına sahip olan Sovyet bürokrasisi, bu maddi temele dayanarak egemen sınıf niteliğine yükselmiştir.

23. İşçi sınıfının politik iktidarının gasp edildiği, üretim sürecindeki yönetici pozisyonuna son verildiği, çalışma rejiminin işçilerin özgür iradesi yerine devletin bürokratik komuta sistemine dayandığı bir durumda, Sovyet proletaryasının tarihsel kazanımlarının korunduğundan söz etmek olanaksızdır.
24. “Ulusal sosyalizm” anlayışının Ekim Devriminin ülkesinde iktidar olması, II. Dünya Savaşı sonucunda Sovyet nüfuz alanı içinde kurulan devletlerin ve ulusal kurtuluş mücadelesi temelinde gelişen devrimlerin kaderini de belirlemiştir. İster Kızıl Ordunun müdahalesiyle isterse bir ulusal kurtuluş devrimiyle kurulmuş olsunlar, bunların tümü Stalinist bürokratik devletin bir benzeri olarak yaşama gözlerini açan despotik-bürokratik devletlerdir ve bir proleter devrimin ürünü değildirler.

Stalinizm

25. Stalinizm egemen bürokrasinin sınıf çıkarlarını yansıtan ideolojik-politik-örgütsel çizginin adıdır. Kaba tutarsızlıklar, inanılmaz zigzaglarla dolu olsa da, bu çizginin temelinde tüm Stalinistlerin ortak olarak savunmakta duraksamadıkları “ulusal çıkarlar” anlayışı yatmaktadır. Bu yüzden Stalinizm, dünya işçi sınıfının enternasyonal mücadelesini zayıflatan ve Marksizmin özüne tamamen aykırı düşen bir ideolojidir. Nasıl ki bürokratik diktatörlük işçi devletinin karşı-devrimci inkârıysa, Stalinizm de aynı şekilde Leninizmin inkârıdır. 1917 Ekim Devrimiyle hayata gözlerini açan işçi iktidarı ile bu iktidara son verip egemen olan Stalinist rejim arasında, nice Bolşevik önder ve militanın kanyla boyanmış bir karşı-devrim süreci uzanmaktadır.
26. Totaliter bir rejim, her ne kadar diktatörün oldukça “şahsi”leşmiş egemenliği ile karakterize oluyorsa da, bu tür bir siyasal biçimlenme hiçbir zaman rejimin özünü ve sınıf diktatörlüğünün niteliğini göz ardı etmeyi haklı kılmaz. Sorun, tarihte birtakım olayların sonucu olarak Stalin diye bir kişinin ortaya çıkıp despot kesilmesi değildir. İncelenmesi gereken tarihsel olgu, kişi olarak Stalin değil, Stalinizmdir. Stalin bürokratik karşı-devrimin ve despotik bürokratik rejimin kuruluş sürecinin lideri olmasıyla

kavramı artık çok daha net bir biçimde burjuvaziyle proletarya arasındaki temel karşıtlıkta ifadesini bulur. Emperyalist hiyerarşide tepede yer alan ülkelerle daha altta yer alan ülkeler arasındaki burjuvaca çekişmelerin, “ezen ülke-ezilen ülke” ayrımı temelinde öne çıkartılması işçi sınıfının mücadelesine büyük zarar verir. Çünkü bu tür siyasi tutumlar, işçi sınıfının dikkatinin sınıf mücadelesinden “ulusal çıkarlar” düzeyine kaydırılması şeklindeki milliyetçi yaklaşımları besler.

42. Emperyalizm çağında hiçbir ulus-devlet ekonomik ilişkiler bağlamında diğer ulus-devletlerden yalıtık ve bağımsız değildir. Dünya kapitalist sistemine entegre olmayan bir kapitalist ülke yaşayamaz. Bu nedenle, geçmişte sömürge ve yarı-sömürge olan ülkelerde siyasal bağımsızlığı kazanmanın yanısıra emperyalist metropollerden ekonomik bakımdan da bağımsız bir kapitalist işleyişin olabileceğini propoganda etmek, gerici bir ütopyadır.
43. Anti-kapitalist mücadeleden bağımsız bir anti-emperyalizm söylemi, ulusalcılığı savunan burjuva ve küçük-burjuva siyasetlerin göz boyamacılığıdır. Emperyalizme karşı mücadeleyi ülke içinde kapitalizme karşı mücadeleyle birleştirmeyen ve böylece emperyalist-kapitalist işleyişe gerçek anlamda cephe almayan bir siyaset, işçi sınıfının devrimci stratejisi açısından anti-emperyalist değildir. İşçi sınıfını yalnızca yabancı kapitalist kuruluşlara karşı öfkelenirip, kendi yerli burjuvalarına –yani bizzat onları sömüren patronlarına– daha dostane duygularla donatan siyasal akımlar, işçi mücadelesini zayıflatan etkenlerin başında gelir. Keza, işçi sınıfını bir bütün olarak kapitalist sisteme karşı mücadele ruhuyla doldurmayıp, onu yalnızca kapitalist seçenekler arasında taraf tutmaya yönelten –AB’ye katılmış bir Türkiye kapitalizmi mi; yoksa katılmamış bir Türkiye kapitalizmi mi biçiminde örnekleyebileceğimiz– sözde bir anti-emperyalizmin de Marksist tutumla bir ilgisi yoktur. Benzer şekilde günümüzde küreselleşme karşıtlığı adı altında kendi ulus-devletini savunan tutumların da Marksizmle bir ilişkisi yoktur.

olmalarının kapitalizmin geçmiş döneminin sömürge ya da yarı-sömürge statüsüyle bir ilişkisi yoktur.

38. Günümüzde büyük mali-sermaye gruplarının temsilcisi emperyalist ülkeler, siyasal bağımsızlığa sahip ülkelere bile boyun eğdirmekte, onların iç işlerine karışmakta, çeşitli diplomatik, mali ve askeri dayatmalarla kendi oligarşik çıkarlarını korumaya çalışmaktadırlar. Emperyalizm, sömürgecilik ya da yeni-sömürgecilik sistemi olmayıp bir mali tahakküm ve finans-kapitalin evrenselleşmiş sömürü sistemidir.
39. Emperyalizm döneminde ekonomik bağımlılığın, “yeni-sömürgecilik”, “yeni-sömürge” gibi kavramlarla hala sömürgecilik temelinde açıklanmaya çalışılması proletaryanın siyasal mücadelesi açısından tamamen bilinç bulandırıcı bir tutumdur. Çünkü böylece kapitalist sistemden bağımsızlık sorunu, sistemden gerçek bir kopuş yerine bir çeşit ulusal bağımsızlık istemine indirgenmiş olur. Böylesi bir tutum, ulus-devlet içindeki milliyetçi ve gerici burjuva güçlerin sahte bir anti-emperyalizm söyleminin ardına sığınarak işçi sınıfının mücadelesini paralize etmesine de fırsat vermektedir.
40. Özü küçük-burjuva milliyetçiliği ve besin kaynağı ulusal kalkınmacılık olan Üçüncü Dünyacılık, gerçekte geri ülkelerdeki yerli burjuvazinin çıkarları uğruna, işçi hareketinin çıkarlarının feda edilmesi anlamına gelir. Üçüncü Dünyacılık, az gelişmiş ülkelerdeki devrimci hareketleri dünya devriminin merkezine yerleştiren “sol” kanadından, tam bir yabancı düşmanlığı ve ırkçı bir milliyetçiliğe varan sağ kanadına kadar uzanan geniş bir yelpaze oluşturur. Bu ülkelerde burjuva güçler, siyasal bağımsızlığın kazanılmış olmasına rağmen “ezilen ulus” şablonunun ardına sığınarak bilinç bulandırmaktadırlar. “Üçüncü Dünya” ülkelerinin “ulusal bağımsızlık hakkı” adına bu tür siyasi akımların hoş görülmesi ya da desteklenmesi, bu ülkelerdeki işçi mücadelesini yerli burjuvazinin yedeği konumuna sokar.
41. “Ezilen ulus-ezen ulus” ayrımı ulusal soruna dair bir ayrımdır. Siyasal olarak bağımsızlığına ulaşmış, yani kendi ulus-devletini kurmuş bir ulusun hala “ezilen ulus” olarak nitelenmesi doğru değildir. Çünkü ulusal sorunun çözümlendiği yerde “ezilme”

sivri bir tarihsel şahsiyet olduğundan, kaçınılmaz olarak bu yeni rejime de ismini armağan etmiştir.

27. Sosyalizmi etatizm (devletçilik) ile özdeşleyen Stalinist ideolojiye göre, iktisaden geri ülkelerde Sovyet devleti ile iyi geçinen ulusal kurtuluşçu burjuva ya da küçük-burjuva bir iktidarın “devletçilik” yolunu tutmuş olması, onun “sosyalist” olarak adlandırılmasına yetmiştir. Cezayir, Yemen, Somali, Angola, Mozambik, Afganistan, Etiyopya, Nikaragua gibi ülkelerde var olan rejimlerin “sosyalist” olarak adlandırılması, sosyalizm kavramının ne denli ayaklar altına alındığının yeterli ipuçlarını vermektedir.

Despotik-Bürokratik Rejimlerin Özellikleri

28. Tarihte üretim araçlarının özel mülkiyetine dayanan Batı tipi sınıflı toplumlarla, üretim araçlarının devlet mülkiyeti altında bulunduğu eski Asyatik sınıflı toplumlar (tarihsel bir kategori olarak Asyatik üretim tarzı) arasındaki ayrımın odak noktasında devlet sorunu yer almaktadır. Birinci gruba giren toplumsal biçimlenmelerin tümünde, devlet toplum karşısında ne denli “bağımsız” bir görünüme bürünürse bürünsün, son tahlilde iktisaden egemen olan sınıfın, yani üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip bulunan sınıfın devletidir. İkinci grupta yer alan toplumsal biçimlenmede ise, iktisadi alanla siyasi alan iç içe geçmiş ve egemenlik sorunu “devletin sahipliğinde” somutlanmış olmaktadır. Temel üretim araçları üzerindeki mülkiyetin egemen eğilim olarak devlet mülkiyetine dayandığı toplumsal biçimlenmede, devleti yani siyasal erki elinde tutan, iktisadi erki de elinde tutacaktır. Böyle bir durumda, devleti mülk edinme konumu, iktisadi açıdan egemen olanı belirleyecektir.
29. Batı gelişme çizgisinde ortaya çıkan sınıflı toplumlarda (köleci, feodal, kapitalist), egemen sınıfa bağımlı toplumsal bir tabaka olarak kalan bürokrasinin, bağımsız bir sınıf oluşturabildiğine dair tarihsel örnekleri bize yalnızca eski Asyatik Doğu toplumları sunmaktadır. 20. yüzyılın despotik-bürokratik rejimleri ise, kuşkusuz eski dönemlerde olduğu gibi Asyalı tarım komünleri üzerinde yükselmemiş, modern çağın üretici güçler düzeyine

yetişmeye çalışan ulusal bir sanayileşme hamlesinin üzerinde biçimlenmiştir.

30. Despotik-bürokratik rejimlerde, bürokrasi devleti mülk edinmiştir. Bu nedenle bu bürokrasi, siyasal ve iktisadi açıdan erkin sahibi bulunan, egemen bir sınıftır. Toplumdan bağımsızlaşarak toplumun tepesine çöreklenmiş, örgütlü kolektif bir gücü temsil etmektedir. Özel mülk sahibi varlıklı sınıfların bulunmadığı bürokratik rejimde, devlet mülkiyeti üzerinde kolektif egemenliğe sahip olan bürokrasi, proletaryanın toplumsal artı-emeğine el koyan, onu *sömüren* egemen bir sınıftır. Yani, bürokratik rejimde kapitalizme özgü artı-değer sömürüsü olmasa da, artı-emeğin sömürüsü vardır ve bu rejimler *sömürülü toplumlar* sınıflaması içinde yer alırlar.
31. SSCB gibi kapitalist işleyişin tasfiye edildiği bürokratik kumanda ekonomisinde üretici kaynakların dağılımı, piyasa ekonomisinin hareket yasalarına (sermayenin piyasada en yüksek kârı elde etmeyi amaçlamasında ifadesini bulan yasalar) göre değil, egemen bürokrasinin tercihlerini yansıtan bir merkezi plana göre gerçekleşir.
32. Bürokratik diktatörlük altında “işçi”, ne kapitalizmde olduğu gibi “özgür” bir ücretli emekçidir; ne de tüm varlığıyla efendisine ait olan bir “köle”dir. Onun işgücünün kullanım hakkı devlete aittir ve de o bunun karşılığında, yine devlet tarafından belirlenen “ücret” görünümünde bir pay alır.
33. Despotik-bürokratik rejim, kapitalist üretim tarzının dünyadaki hakimiyeti karşısında, kendi temelleri üzerinde gelişme potansiyeli taşıyan, tarihsel açıdan dayanıklı ve uzun ömürlü bir sosyo-ekonomik formasyon değildir. Bu rejimler, insan topluluklarının tarihsel evrim sürecinde kapitalizmi aşan yeni bir üretim tarzı da olmadıklarından, bu anlamda “kapitalizm sonrası toplumlar” olarak da nitelenemezler. Despotik-bürokratik rejim, içinde yer aldığı tarihsel çağ ve tarihsel koşullar bakımından düşünülürse gerçek bir garabettir. Modern sanayi çağında dünya kapitalizmiyle kuşatılmış bulunan despotik-bürokratik rejim, kendine özgü karakteriyle (sui generis) geleceği olmayan bir sosyo-ekonomik fenomendir.

Emperyalizm ve Emperyalizme Karşı Mücadele

34. Kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizm, mali sermayenin dünya çapında egemenliğine dayanır. Günümüzde kapitalizmin yeni ya da farklı bir evresiymiş gibi sunulan küreselleşme, gerçekte uluslararası bir sömürü sistemi olan emperyalizmden başka bir şey değildir. Uluslararası işbölümü temelinde eşitsiz fakat bileşik gelişen ve eşitsizliği içinde karşılıklı bağımlılığı yeniden ve yeniden üreten kapitalist dünya sistemi, içinde bütün kapitalist ülkelerin yer aldığı hiyerarşik bir piramit gibidir. Bu piramidin zirvesinde, mali açıdan güçlü metropol kapitalist ülkeler, tabanında az gelişmiş kapitalist ülkeler, bu iki küme arasında da orta gelişkinlik düzeyindeki kapitalist ülkeler yer alır.
35. Emperyalizm tekelleri rekabet üzerinde yükselir. Kapitalist gelişimin diyalektiği içinde, tekeller ve rekabet birbirleriyle diyalektik ilişki içinde bir bütünsellik oluşturur. Rekabet tekelleri doğurur; rekabetin tekeller yoluyla aşılması onu ortadan kaldırmaz. Tersine, tekellerin oluşumu, bir üst düzeyde rekabeti, yani tekeller arasındaki rekabeti yaratır.
36. Kapitalizmin sömürgecilik dönemine özgü yayılmacılık eğilimi ile, mali sermaye egemenliğine dayanan emperyalizm döneminin genel eğilimini birbirinden ayırdetmek gerekir. Kolonyalizm (sömürgecilik), siyasal bağımsızlıktan yoksun kılınmış sömürgelerden oluşan bir sömürge imparatorluğu kurmak anlamına gelir. Kapitalizmin emperyalizm çağı ise en güçlü mali sermaye gruplarının dünya ölçeğinde oluşturdukları nüfuz alanlarına dayanır.
37. Emperyalizm çağında siyasal bağımsızlığa sahip, yani kendi ulus-devletini kurmuş az ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkeleri sömürge ya da yarı-sömürge kavramlarıyla ifade etmenin hiçbir Marksist gerekçesi yoktur. Sömürge kavramı, siyasal bağımsızlıktan yoksun olan ve siyasi-hukuki statüsü bakımından metropol ülkeye bağlı ülkeleri anlatır. Keza, yarı-sömürge kavramı da ancak tam sömürge statüsüne oranla bir anlam ifade edebilir. Günümüzde siyasal bağımsızlığını kazanmış az gelişmiş kapitalist ülkelerin emperyalist metropollere ekonomik açıdan bağımlı